

NEDERLANDSCHE VEREENIGING TOT BESTRIJDING VAN
HET TANDBEDERF „HET IVOREN KRUIS”.

Openingswoord van den voorzitter, J. J. Backer Dirks, uitgesproken op de Jaarlijksche Algemeene Ledenvergadering gehouden op 16 Maart 1934, te Rotterdam.

* * *

De traditie brengt mede, dat ik heden avond een kort exposé geef van de gebeurtenissen, die zich in of om onze vereeniging hebben afgespeeld. Het jaar 1933—1934 is voor ons een zeer belangrijk jaar geweest, zoowel voor de interne aangelegenheden als voor haar optreden naar buiten.

Dat de gebeurtenissen van internen aard buitengewoon belangrijk waren, kan ik voldoende staven door de mededeeling, dat zoowel naam als statuten en huishoudelijk reglement in het afgelopen vereenigingsjaar zijn gewijzigd. Reeds jaren werd door velen de naam „Nederlandsche Vereeniging tot Bestrijding van het Tandbederf” niet gelukkig beoordeeld. Des te meer bezwaar had men tegen dezen naam, omdat zij gewoonlijk zeer verbasterd werd en er ook in bestuurskringen korthedshalve over de leden van „tandbederf” gesproken werd. Waar er van den anderen kant vrees bestond, dat een volkomen naamsverandering bezwaren mede zou brengen voor de bekendheid van de vereeniging, daar is er besloten om aan den ouden naam toe te voegen „Het Ivoren Kruis”.

In de vorige jaarvergadering, was daartoe in principe reeds besloten, in de ledenvergadering die op 4 November i.l. te Rotterdam gehouden werd werden naam, statuten en huishoudelijk reglement aanvaard, terwijl op 30 December 1933 de Koninklijke goedkeuring werd verleend. Mevrouw Eibrink Jansen heeft reeds een embleem voor „Het Ivoren Kruis” ontworpen en de nieuwe reglementen, hiermede versierd, worden U heden avond uitgereikt.

Het ledenaantal van de collega's onderging geen noemenswaardige verandering, een verheugend feit is het, dat de afdelingen Noord Nederland en Den Haag en omstreken der Ned. Mij. tot Bevordering der Tandheelkunde tot het lidmaatschap toetraden met een jaarlijksche contributie van f 25.—, terwijl de afdeling Zuid Nederland een gift van f 25.— schonk voor 1933 en Rotterdam en omstreken ons, naast haar contributie, f 50.— als extra gift deed toekomen.

Uit al dezen steun, die van de groote nationale tandheelkundige vereenigingen, van de afdelingen Utrecht, Amsterdam, Overijsel en Rotterdam en van de Rotterdamsche Tandartsen Vereeniging en de Amsterdamsche Tandheelkundige Vereeniging reeds jaren ondervonden wordt, mag het bestuur opmaken, dat de collega's over de wijze, waarop de vereeniging haar taak van propaganda-vereeniging opvat, niet ontevreden zijn. Het lijkt me daarom zeer gewenscht een kort verslag te geven van wat het afgelopen jaar gedaan werd en van wat het komende jaar ons moet geven.

In het jaar, dat achter ons ligt, heeft het bestuur en vooral onze volijverige 2de secretaresse, Mevrouw Muntendam, met scherpen blik aandacht geschonken aan al die publicaties, die haar in handen kwamen, om toe te zien, dat geen ideeën, die wij tandheelkundig niet juist achten, verbreed zouden worden. Er is correspondentie gevoerd met de Nederlandsche Vereeniging voor Kindergeneeskunde over het verband caries en rachitis en caries bij de verschillende volksklassen, bij de vereeniging „Zonnestraal”, een stichting voor T.B.C. patiënten, werden inlichtingen ingewonnen of er naast de pretentieuze zorgen voor een hygiënische voedselbereiding ook wel voldoende aandacht geschonken werd aan een even zorgvuldige verzorging van den mond als poort, waardoor al die met pijnlijke zorg gecontroleerde voedseldeelen naar binnen komen; op een kalender, uitgegeven door het Rotterdamsch Zuigelingen Tehuis, werden bemerkingen gemaakt, omdat er kinderen stonden afgebeeld met aanwensels, die we juist trachten te bestrijden e.a. En we hebben ons een oogenblik mogen verheugen over de mededeeling van Prof. *Andresen*, dat in Oslo in en om de scholen, de aanwezigheid van snoepgoed wordt geweerd.

Ons mede-bestuurslid, *Eibrink Jansen*, heeft als voorzitter der Commissie voor Schooltandverzorging van de Maatschappij met anderen een onderhoud gehad met wethouder *Dr. Vos* te Amsterdam over de *opheffing der schooltandverzorging* in die stad. Dit heeft helaas niet kunnen baten! De donkere schaduw van 1933—'34 op

het werk der vereeniging is, dat te *Amsterdam* maar ook in *Haarlem* en *Nijmegen* dit troetelkind van „Het Ivoren Kruis”, de tandheelkundige verzorging van het schoolkind, ten offer is gevallen aan de bezuinigingsmaatregelen der gemeenten.

In *Amsterdam*, *Haarlem* en *Nijmegen* opgeheven, in *Den Haag* met moeite gered, in *Rotterdam* weliswaar gehandhaafd als proef, maar deze proefneming is niet uitgebreid over andere centra, zooals zeker het geval zou zijn geweest, wanneer de gemeentefinanciën het maar toelieten.

Wij voelen, dat overal bezuinigd moet worden, maar dat er naar deze post in de eerste plaats als bezuinigingsobject gegrepen wordt, doet ons sterk gevoelen, dat de beteekenis van de tandheelkundige behandeling van het schoolkind nog niet voldoende wordt ingezien. Dus zal de vereeniging zich hard moeten inspannen om betere ideeën ingang te doen vinden. In *Duitschland* toch is zelfs in de tijden van de ergste economische depressie niet aan deze schooltandverzorging geroerd, daar beseften de autoriteiten beter dan hier het nut dezer verzorging. Onze propaganda, om op het groote nut eener goede tandheelkundige verzorging te wijzen, moet steeds intensiever gebeuren. Hiervoor moeten onze middelen uitgebreid worden, dus ons ledenaantal vergroot.

Vele buiten *Europa* gelegen staten zijn al verder. In *Amerika* is de geheele bevolking doordrongen van het nut van een doeltreffende tandheelkundige verzorging en in *Japan*, het land waar alles is ingesteld op beperking van sociale lasten, mede in het belang van de concurrentie op de wereldmarkt, wordt het voordeel van een goede schooltandverzorging dusdanig ingezien, dat deze daar een ongekende uitbreiding heeft aangenomen (volgens opgave van 1932, waren er 2576 schooltandartsen).

Dus opvoering van onze propaganda. Wij moeten er niet vol tevredenheid bij stil staan, dat er ons uit *Oost-Indië* en ook uit de *West* aanvragen bereiken voor propaganda materiaal, geschriften en lantaarnplaatjes. Ook niet, dat ons *museum*, dat heusch met het buitenlandsche materiaal kan wedijveren door den Gemeentelijken Geneeskundigen Dienst te *Amsterdam* en ook elders werd aangevraagd, ja zelfs dit jaar bij uitzondering ook in het buitenland (*Brussel*) werd tentoongesteld. Wij moeten er ons van bewust blijven, dat het nut eener goede tandheelkundige verzorging nog steeds niet is doordrongen. Ook niet bij de medische wereld als geheel beschouwd.

Daarom is het bijzonder nuttig geweest, dat dit jaar een stipendium door onze vereeniging werd beschikbaar gesteld om aan een der universiteiten een onderzoek op tandheelkundig terrein te doen geschieden.

We zijn erkentelijk voor de belangstelling, die de tandheelkundige vraagstukken hebben voor een groep onder de medici. Het zitting nemen in ons bestuur van mannen als prof. Dr. *Heringa*, Dr. *J. Ph. Elias*, voorzitter van de Zuid Hollandsche vereeniging „Het Groene Kruis”, de kinderartsen Dr. *J. J. Soer* en Dr. *R. P. v. d. Kastele* en van Dr. *J. C. Streng* Leider der Afd. Geneesk. Schooltoezicht Gemeentel. Geneesk. en Gezondheids Dienst te Den Haag, getuigt van het gewicht, dat zij hechten aan de denkbeelden, waar „Het Ivoren Kruis” voor strijdt.

Maar bij vele ambtelijke autoriteiten stuiten we nog steeds op weerstand. Het contact met weldenkende beoefenaars en met de tandheelkundige vraagstukken kan hierin verandering brengen.

In September werd een *stipendium* beschikbaar gesteld in samenwerking met het *Instituut voor Praeventieve Geneeskunde* te Leiden, waarbij verlangd werd een experimenteel onderzoek naar de factoren, die de vorming — resp. de instandhouding — der harde tandweefsels beïnvloeden. Het Instituut van Praeventieve Geneeskunde deelde mede, dat het aanvankelijk een bedrag van f 1000.— beschikbaar stelde voor dit onderzoek, welke som met f 1000.— verhoogd kan worden, indien na 6 à 8 maanden de daarvoor aangewezen commissie van een voortgezet onderzoek belangrijke resultaten voor de tandheelkunde verwachten mocht.

De Nederlandsche Vereeniging tot Bestrijding van het Tandbederf was zoo gelukkig om Dr. *N. M. Josephus Jitta*, voorzitter van den Gezondheidsraad, bereid te vinden het voorzitterschap van de „*Commissie van beoordeeling*” te aanvaarden, terwijl de hoogleraren prof. Dr. *S. T. Bok*, prof. Dr. *E. Gorter*, prof. Dr. *G. C. Heringa*, prof. Dr. *B. C. P. Jansen* en tandarts *F. Duyvensz* zitting wilden nemen in deze commissie, van welke aan mij het secretariaat werd opgedragen. Over de beoordeeling der ingekomen sollicitaties zal bij het betreffende agendapunt nader door mij worden uitgeweid. Voldoende zij U thans mede te deelen, dat „de commissie van beoordeeling” den heer Dr. *E. Sanders*, mondarts te Amsterdam als de man heeft aangewezen om het betreffende wetenschappelijke onderzoek te doen.

Dit onderzoek zal geschieden in het laboratorium van prof. *Heringa* te Amsterdam, zoodat onze vereeniging ervan overtuigd kan zijn, dat de door haar beschikbaar gestelde gelden zullen worden besteed geheel overeenkomstig het doel, dat zij voor oogen had bij het instellen van dit stipendium. Of de proefnemingen ook een direct resultaat voor de tandheelkundige prophylaxis mede zullen brengen zal afgewacht moeten worden, maar zeker is het, dat het indirecte resultaat, n.l. het wakker schudden van de belangstelling voor de tandheelkundige vraagstukken aan de universiteiten er buiten kwestie door zal worden bereikt.

Wanneer we dit onderzoek dan al een belangrijk feit voor de tandheelkunde, dus voor onze vereeniging mogen noemen, nog een andere gebeurtenis in het afgelopen jaar vraagt onze volle aandacht.

Op 18 November 1933 werd te Utrecht in het Centraal Laboratorium voor de Volksgezondheid opgericht de: „*Nederlandsche Vereeniging voor Sociale Tandheelkunde*”, in het bijzijn van een groot aantal autoriteiten op het gebied der geneeskundige volksverzorging en leiders op tandheelkundig terrein.

Reeds in een vergadering van het Algemeen Bestuur, van onze vereeniging, die in October 1932 gehouden werd, had prof. *Heringa* aan het bestuur voorgesteld, dat de Nederlandsche Vereeniging tot Bestrijding van het Tandbederf zich thans zou moeten begeven op een meer practisch terrein en naast de *propaganda de organisatie* ter hand behoorde te nemen van de oprichting van tandheelkundige poliklinieken. In dit opzicht bleek het bestuur niet met prof. *Heringa* mede te kunnen gaan, daar we èn al op het terrein der propaganda onze handen vol hadden èn voor onze vereeniging de onmogelijkheid inzagen om voor het land een dergelijke organisatie in het leven te roepen.

Het resultaat is geweest, dat prof. *Heringa* een anderen weg heeft ingeslagen en zelf het initiatief heeft genomen voor de oprichting eener nieuwe vereeniging. Natuurlijk wordt de geboorte hiervan ook door ons bestuur met gejuich begroet en kan de nieuwe vereeniging op den vollen steun en medewerking van onzen kant rekenen. Onze samenwerking kan een zeer innige worden, wij de zui-vere *propaganda* en zij het bieden van de *practische mogelijkheid*, om na het verkrijgen van betere denkbeelden op het gebied van tand- en mondhygiene, ook de gevraagde hulp te ontvangen. Welk een verblijdend verschijnsel, dat in deze dagen, dat het spook der

bezuiniging overal onze idealen vertrap, er nog mannen gevonden worden met voldoende bezieling om te trachten, hier door het particuliere initiatief recht te zetten datgene, dat door het wegvallen van de overheidszorg in verval dreigt te komen.

Naast de mededeeling van de bestuursdaden in het afgelopen verenigingsjaar, voel ik me verplicht U ook iets mede te deelen omtrent de *plannen voor het komende jaar*.

Zeër belangrijke offers zullen in de naaste toekomst van onze kas gevraagd worden.

In de eerste plaats de uitgave van *het boekje van Witthaus*, waarover ook in de vorige vergadering reeds gesproken is. Het is thans vrijwel gereed voor de pers en zal naar de bescheiden meening van het bestuur in een groote behoefte voorzien. Onze groote brochure heeft bewezen, dat zij in staat is om bij alle kringen der bevolking in te slaan. De 4de druk is er van verschenen en nog steeds wordt zij geregeld gevraagd. Het boekje van *Witthaus* belooft meer te worden, het geeft een beeld van de mogelijkheden der tandheelkunde en wijst op het verband tusschen tandheelkunde en de algemeene gezondheid. Het zal een veel kleinere kring bereiken: de meer ontwikkelde leeken. Het zal ook in staat zijn om in kringen van schoolartsen en leerkrachten propaganda te maken voor de verzorging van het kindergebit en kan hulp geven bij de lessen in de hygiëne, zooals die op normaalscholen e.d. worden gegeven.

Maar nog iets anders zal zich voordoen in het verenigingsjaar, dat voor ons ligt, n.l. de voorbereiding van de viering van het *25-jarig bestaan*, dat de vereeniging op 1 Maart 1935 zal herdenken. De plannen hiervoor hebben we nog niet opgesteld, maar wel is zeker en is er reeds een begin gemaakt met het organiseeren van een *uitgebreide tentoonstelling op het gebied van tand- en mondhygiëne*. Deze zal meer moeten geven, dan ons rondreizend museum, zij zal zelfs de groote tentoonstelling van 1920 in de schaduw moeten stellen. Veel materiaal zal er voor moeten worden bijeengebracht en het bestuur hoopt bij U en elders, vooral ook bij de docenten te Utrecht, op dezelfde medewerking te kunnen rekenen, die we voor 14 jaren op zoo groote schaal mochten ondervinden.

In de hoop, dat door Uw aller medewerking duidelijk aan den dag zal treden, dat De Nederlandsche Vereeniging tot Bestrijding van het Tandbederf, die thans ook de naam „Het Ivoren Kruis” voert, voor haar zuster-Kruisvereenigingen in activiteit niet onder zal doen, open ik deze 24ste jaarlijksche algemeene ledenvergadering.

ROTTERDAMSCH E TANDARTSEN VEREENIGING.
DRI E EN DERTIGSTE JAARVERSLAG.

Consultatie Bureaux en Poliklinieken:

1e Polikliniek: Aert van Nesstraat 119.

2e Polikliniek: Boezemsingel 226.

3e Polikliniek: Putschelaan 45.

Secretariaat: Randweg 46.

In het jaar 1933 werden op de drie Poliklinieken totaal 17.405 patiënten behandeld, met een totaal van 36.717 bezoeken.

De werkzaamheden op elk der Poliklinieken afzonderlijk bestonden uit:

	1e Polikliniek	2e Polikliniek	3e Polikliniek
Patiënten	5313 ¹⁾	4286 ²⁾	7806 ³⁾
Bezoeken	11546	8892	16279
Extracties	9040	7414	12908
Vullingen	2120	1324	2420
Wortelbehandelingen. . . .	140	28	179
Mondreinigingen	284	150	637
Kunsttanden	3067	3567	3876

¹⁾ Waarvan 1831 kostelloozen.

²⁾ Waarvan 1527 kostelloozen.

³⁾ Waarvan 4554 kostelloozen.

Aan de 1e Polikliniek waren werkzaam de Tandartsen: *P. N. Bakker, H. E. Ekker, J. G. Harcksen, A. Jappe Alberts, A. H. v. d. Mey de Bie, J. Th. Orth, Th. Ridder, K. J. Sneyders de Vogel, M. Jos. Son, A. W. Unger en J. D. Wielenga.*

Aan de 2e Polikliniek waren werkzaam de Tandartsen: *R. C. D. Born, B. W. F. Dagevos, Th. C. v. Eck, E. Hertzka, D. A. v. Houde, C. G. v. Maarseveen, N. Masson, W. van Meurs, F. v. d. Nagel, J. J. Pool en L. M. van Rossen.*

Aan de 3e Polikliniek waren werkzaam de Tandartsen: *B. J. Brugman, Mevr. Th. Brugman—Hoffmann en Cl. Mahler.*

Op de Jaarvergadering werd het Bestuur aldus samengesteld: *J. D. Toose, Voorzitter; B. J. Brugman, Vice-Voorzitter; H. C. Kranenburg, 1e Secretaris; H. E. Ekker, 2e Secretaris; A. H. A. v. d. Mey de Bie, Penningmeester.*

Als nieuw lid der Vereeniging trad toe *J. H. M. Vismans*, terwijl verder de Ledenlijst ongewijzigd bleef.

Uit de lijst der werkzaamheden op onze Poliklinieken blijkt, dat er vergeleken bij 1932, zelfs nog in enkele opzichten een stijging is. Gelukkig heeft het afgelopen jaar bewezen, dat in ieder geval, ook al is het aantal van sommige verrichtingen iets kleiner geworden, de drie Poliklinieken der R. T. V. den druk der tijden behoorlijk weten te doorstaan.

In Juni 1933 kreeg de R. T. V. bericht dat haar van bevriende zijde vrij van rechten ten behoeve van de door de R. T. V. geëxploiteerde Poliklinieken een bedrag van vijftig duizend gulden (f 50.000) was geschonken.

De R. T. V. Studieclub, afdeling van de Rotterdamsche Tandartsen Vereeniging werkt met uitstekende resultaten.

Met de Gemeente Rotterdam is een overeenkomst aangegaan betreffende de tandheelkundige behandeling der armlastigen van de Gemeente op de Poliklinieken der R. T. V. In 't begin van 1933 is deze overeenkomst aangevuld, terwijl een wijziging nog in behandeling is.

In het afgelopen jaar werden verschillende lezingen en demonstraties gehouden o.m. door *Dr. J. J. Bloemen, E. J. v. d. Berg*, tandarts te Amsterdam, *J. J. Backer Dirks* en een vierdaagsche cursus door *Dr. L. Köhler* uit Keulen.

Er worden voorbereidingen getroffen voor de oprichting van een vierde kliniek.

De Secretaris, H. C. KRANENBURG.

Rotterdam, Januari 1934.